

Friluftsbarmeter for kommunane i Møre og Romsdal 2024

Utarbeida av Forum for natur og friluftsliv (FNF) Møre og Romsdal

Innhald

Forord Friluftsbarmeter Møre og Romsdal	4
1. Bakgrunnen for å utvikle eit friluftsbarmeter	5
1.1. Kven er Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal?	5
1.2 Verdiskapings- og berekraftsfylket ber om eit Friluftsbarmeter	5
1.3 Friluftslivets tiltakskjede	6
2 Kvifor treng vi å måle kommunane i friluftslivsarbeidet?	7
2.1 Definisjon friluftsliv	7
2.2 Kvifor er lokalt friluftsliv viktig?	7
2.3 Kvifor treng friluftslivet eit eige barmeter?	8
2.4 Korleis kan Friluftsbarmeter vere eit verktøy for kommunane?	8
2.4 Kva er breidda i det Friluftslivsbarometeret skal måle?	9
2.5 Oppsummering: Korleis kan eit Friluftsbarmeter bidra positivt?	9
3. Metodikk: Kjelder til indikatorane og poenggiving	10
3.2 Utvikling av metode for Friluftsbarmeteret	10
3.3 Struktur på Friluftsbarmeter i eit berekraftsperspektiv	11
3.4 Kjelder til indikatorar i Friluftsbarmeteret	11
3.5 Poenggjeving av indikatorar i Friluftsbarmeteret	12
3.6 Utdringar ved indikatorar i Friluftsbarmeteret	12
4. Indikatorar Friluftsbarmeter Møre og Romsdal	13
4.1 Indikator 1: Samla lengde stiar og turveggar	13
4.2 Indikator 2: Lengde gang – og sykkelveggar per innbyggjar	14
4.3 Indikator 3: Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng	15
4.4 Indikator 4: Statleg sikra friluftsområde	16
4.5 Indikator 5: Tilgjengeleg strandsoneareal	17
4.6 Indikator 6: Status friluftslivets ferdselsårer	17
4.7 Indikator 7: Medlem i eit friluftsråd	18
4.8 Indikator 8: Medlemmar i friluftsgeselskap	19
4.9 Indikator 9: Utlånsordningar av friluftsutstyr	20
4.10 Indikator 10: Turpostbrukarar	20

5. Resultat Friluftsbarmeteret 2024 for kommunane i Møre og Romsdal.....	22
5.1 Indikator 1: Samla lengde stiar og turveggar	25
5.2 Indikator 2: Lengde på gang- og sykkelveggar	27
5.3 Indikator 3: Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng.....	29
5.4 Indikator 4: Tal på sikra friluftsområde	31
5.5 Indikator 5: Tilgjengeleg strandsone	32
5.6 Indikator 6: Status på friluftslivets ferdselsårer	33
5.7 Indikator 7: Medlem av friluftsråd	34
5.8 Indikator 8: Medlemstal friluftsansisasjonar.....	35
5.9 Indikator 9: Utlånsordningar friluftsutstyr	36
5.10 Indikator 10: Turpostbrukarar	37
6. Erfaringar frå arbeidet med Friluftsbarmeteret.....	39
7. Vedlegg Friluftsbarmeter Møre og Romsdal.....	40
7.1 Nyttig materiale i arbeidet bak Friluftsbarmeteret.....	40
7.2 Referansar til verdien av friluftsliv	42
7.3 Fagleg støtte til Friluftsbarmeter	43
7.4 Friluftslivets berekraftsplakat.....	44
7.5 Logo for Friluftsbarmeter Møre og Romsdal.....	45

Forord Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Friluftsbarmeteret blei laga av Forum for Natur og friluftsliv (FNF) Møre og Romsdal med støtte frå Møre og Romsdal fylkeskommune. Forslag til indikatorar var klare 1. juli 2024. Etter det har FNF jobba med utforming, vektning av indikatorar og presentasjon av materialet. Friluftsbarmeteret vart lansert i oktober 2024, då som det aller første friluftsbarmeteret i landet.

Styringsgruppa for prosjektet er satt saman av FNF Møre og Romsdal.

Formålet med Friluftsbarmeteret er auka fokus på friluftsliv. Vi ønsker å stimulere til at både kommunar, fylkeskommune og vi som driv med organisering av friluftsliv får eit spark i baken for å gjere arbeid med friluftsliv meir målbart, slik at det i andre rekke kan komme friluftslivet til gode.

Styringsgruppa for prosjekt Friluftsbarmeter har vore:

Ola Fremo – dagleg leiar Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal

Anne Berit Støyva Emblem – dagleg leiar Sunnmøre friluftsråd

Maria Holo Leikarnes – dagleg leiar DNT Romsdal; på vegne av dei frivillige organisasjonane i FNF

Ingbjørn Bredeli – koordinator Forum for friluftsliv Møre og Romsdal

Linda Bakken – koordinator for prosjekt Friluftsbarmeter

1. Bakgrunnen for å utvikle eit friluftsbarmeter

1.1. Kven er Forum for natur og friluftsliv i Møre og Romsdal?

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Møre og Romsdal er eit samarbeidsforum for natur- og friluftslivsinteresserte organisasjonar i Møre og Romsdal. FNF er landsomfattande og engasjerer seg i saker som påverkar natur og friluftslivet i sitt fylke. I dag er Norges Jeger- og Fiskerforbund Møre og Romsdal, BirdLife Møre og Romsdal, Romsdal Kystlag, Molde Kajakkklubb, Naturvernforbundet i Møre og Romsdal, Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal, Sunnmøre Friluftsråd, DNT Sunnmøre, DNT Romsdal, Kristiansund og Nordmøre Turistforening, alle fire speidargruppene i fylket og 4H Møre og Romsdal tilslutta forumet. Totalt representera desse organisasjonane mange medlemmar med ei stor interesse for å ta vare på naturen for noverande og komande generasjonar.

FNF Møre og Romsdal søkte i 2022 fylkeskommunen om midlar til å utvikle og etablere eit friluftsbarmeter for kommunane i vårt fylke. Hensikta var å få målbare tal på friluftsarbeidet i kommunane og bruke tala for å motivere kommunane til å fremme friluftslivet sine kår.

1.2 Verdiskapings- og berekraftsfylket ønsker eit friluftsbarmeter

For verdiskapings- og berekraftsfylket Møre og Romsdal er eit viktig resultatmål å «Bidra til at forskning, kunnskap og innovasjon er grunnleggande element i utviklinga av kultursektoren». I 2023 blei det avsett midlar til tiltak som er retta mot dette resultatmålet.

I mars løyvde Kultur-, næring- og folkehelseutvalet midlar til prosjekt Friluftsbarmeter. I tilrådinga står følgjande:

«Det trengs meir data, forskning og kunnskap om kultur, kva kulturtilbod betyr for den einskilde og for lokalsamfunna. Eit av tiltaka er å få utarbeid og eller kjøpt nye kunnskapsgrunnlag, gjerne saman med andre i fylkeskommunen og/eller andre fylkeskommunar.

Eit anna tiltak er at vi vil utarbeide eit friluftsbarmeter for Møre og Romsdal. Friluftsbarmeteret er tenkt å vere eit verktøy for å sjå kommunane i fylket sin innsats på utvalde tema som betyr mykje for friluftslivet. Vidare er dette tenkt å gi ei oversikt om kva som finns tilgjengeleg av informasjon om kommunane si friluftslivsforvaltning og seie kva som manglar av informasjon.»

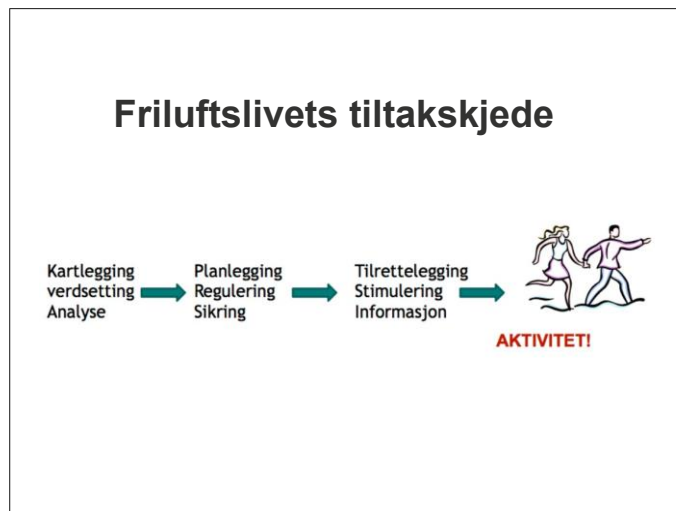
«Bidra til at forskning, kunnskap og innovasjon er grunnleggande element i utviklinga av kultursektoren»

FNF Møre og Romsdal fekk i oppdrag å ferdigstille eit forslag til friluftsbarmeter innan 1. juli 2024.

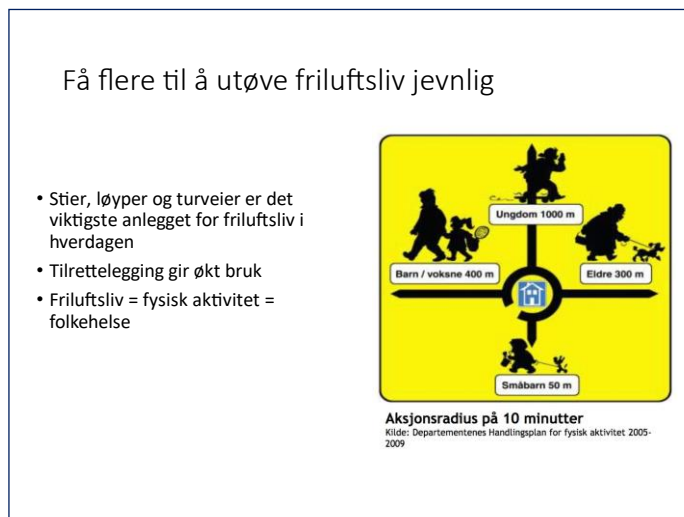
Fylkesplanen for Møre og Romsdal er bygd rundt FN sine berekraftsmål og berekraftdimensjonane klima- og miljøutfordringar, sosial berekraft og økonomisk utvikling. Berekraftfylket Møre og Romsdal – program for eit berekraftig fylke. I tråd med Fylkesplan for berekraftfylket Møre og Romsdal 2021-2024, skal FN sine berekraftsmål innarbeidast og bli ein del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegginga, og dermed fylkeskommunane og kommunane si verksemd. Fylkeskommunen deltek i programmet United for Smart Sustainable Cities (U4SSC).

1.3 Friluftslivets tiltakskjede

Arbeidet med friluftslivets ferdselsårer i regi av Miljødirektoratet og fylkeskommunane viser til friluftslivets tiltakskjede. Den viser at kartlegging, verdsetting og analyse ligg til grunn for planlegging, regulering og sikring. I siste ledd fører tilrettelegging, stimulering og informasjon til aktivitet i form av friluftsliv.

Arbeidet viser òg at stiar, løyper og turvegar er det viktigaste anlegget for friluftsliv i kvardagen. Vidare ser ein at tilrettelegging gir auka bruk. Dette er noko av det vi har lagt til grunn for vårt forslag til måleindikatorar.

2 Kvifor treng vi å måle kommunane i friluftslivsarbeidet?

Fylkeskommunen har slått fast at vi treng meir data, forskning og kunnskap på kultur og friluftsliv, og kva det betyr for den einskilde og for lokalsamfunna (jf. kap. 1.1.). Friluftsbarmeteret er eitt av tiltaka. Eit barometer vil auke kunnskapen om lokalt friluftsliv.

2.1 Definisjon friluftsliv

Friluftsliv i denne samanhengen er ikkje-motorisert ferdsel, opphald og aktivitetar i naturen med rekreasjon som formål.

Motiv for friluftsliv varierer, men er som regel knytt til helse, naturoppleving, ro og stillheit, restitusjon, fysiske og mentale utfordringar samt sosialt samvær. Dei mest vanlege aktivitetane er fot- og skiturar, sykling, bading, båttur, jakt og fiske, plukking av bær og sopp samt andre former for sanking. Kjelde: [friluftsliv – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no). Plukking av søppel/strandrydding er òg ei form for friluftsliv.

Friluftsliv har i utgangspunktet ikkje eit konkurranseaspekt.

2.2 Kvifor er lokalt friluftsliv viktig?

Friluftsliv er viktig fordi det er eit verktøy med stor bruksverdi i folkehelsesamheng. I utgangspunktet er friluftsliv noko alle kan drive med på kvart sitt nivå, og det kan gi helseeffekt for alle.

Forskning viser stor viktighet av fysisk aktivitet for betre fysisk og psykisk helse (sjå referansar sist i dokumentet). For mange er terskelen til å trene på til dømes eit treningssenter høg. Enkelt friluftsliv kan derfor vere eit godt alternativ med lågare brukarterskel. Enkelt friluftsliv krev ikkje mykje utstyr og tilrettelegging.

Friluftsliv er ein trend i tida, der mange sett fokus på positive effektar av aktivitet ute. Stadig oftare blir det peika på at friluftsliv har førebyggjande effekt for både fysiske og psykiske sjukdommar. Friluftsliv er òg nyttig i behandling av både fysiske og psykiske plager. På tross av dette vert det lagt liten vekt på effekt av friluftsliv og fysisk aktivitet som førebyggjande og/eller behandlande middel i til dømes medisinstudier. Friluftsliv på grøn resept er ikkje vanleg i dag, men kan kanskje bli aktuelt i framtida? Friluftsliv er også eit middel for å inkludere innvandrarar i norsk kultur og samfunn.

Om «alle» skal kunne drive friluftsliv på sitt nivå, må det vere tilrettelagt for det både med tanke på tilgjengelegheit og utstyr. Friluftslivsmangfaldet strekker seg frå dei som vil rusle ein tur i nærområdet til dei som vil ut på krevjande ekspedisjonar. Kommunens tilbod bør famne dei som vil nytte ein enkel sti i tilnærma urørt natur samt dei som har behov for infrastruktur tilpassa nedsett funksjonsevne.

Fylkesstrategi for Kultur, frivillig sektor og arenaer 2021-2024 Møre og Romsdal fylkeskommune:

«Tilrettelegging for friluftsliv i nærleiken av bu- og opphaldsområde har eit stort potensiale for å møte utfordringane med inaktivitet. I tillegg vil slik tilrettelegging gi synergjar i form av betre bu- og opphaldsområder og betre kår for mjuke trafikantar. Tilrettelegginga bør konsentrerast i nærleiken av der folk bur, og ikkje bidra til nedbygging av meir urørt natur. Den grunnleggjande attraksjonen knytt til friluftslivet er naturen slik den er. Anleggsutviklinga for friluftslivet bør alltid legge dette til grunn.»

2.3 Kvifor treng friluftslivet eit eige barometer?

Friluftsbarmeteret har som overordna mål å auke kunnskapen om lokalt friluftsliv.

Friluftsbarmeteret vil vere med å stimulere til tilrettelegging i kommunane slik at folk kjem seg meir ut i friluft.

Friluftsliv er ein viktig faktor i eit folkehelseperspektiv. I den samanheng er det viktig at kommunane legg til rette for at fleire skal bli motivert til å utøve friluftsliv. Tiltak – og mangel på tiltak – er noko av det Friluftsbarmeteret skal dokumentere og synleggjere for å auke kunnskapsgrunnlaget.

I dag er det mange kommunar som ikkje har friluftsliv med i sin planstrategi. Når vi i tillegg veit at dei tidlegare friluftsnemndene er borte, ser vi at fokusområdet bør styrkast. Målet er at Friluftsbarmeteret skal bidra til å få friluftsliv inn i kommunane sitt planverk og sine prioriteringar.

På sikt ønsker vi å få friluftsliv inn som ein del av fylkeskommunen sin fylkesstatistikk, samt stimulere til at spørsmål relatert til fremming av friluftsliv vert ein del av Kostra-rapporteringa i kommunane.

2.4 Korleis kan Friluftsbarmeter vere eit verktøy for kommunane?

Friluftsbarmeteret er viktig for å vise kva verktøy kommunane treng for at det skal vere lett for befolkninga å drive friluftsliv og aktivitet ute.

Eit friluftsbarmeter kan vere med å bevisstgjere at kommunen har ei viktig oppgåve for å sikre **areal** for utøving av friluftsliv og trygg tilkomst til desse areala. Barometeret kan bidra til prioritering av friluftsliv i **arealplanlegging** og i andre tiltak som fremmer friluftsliv, til dømes ved å støtte lag og foreiningar som stimulerer til utøving av friluftsliv.

Ein føresetnad for å drive friluftsliv er **areal** og tilkomst til areal egna for å utøve friluftsliv. Stien er ofte nemnd som friluftslivets viktigaste anlegg. Andre typiske eksempel kan vere tilgang til ei badestrand, ein gapahuk eller andre område/anlegg egna for friluftsliv. Statleg sikra område er døme på slike areal som kan ha tilrettelagte anlegg for friluftsliv.

Ein treng òg bevisstgjerings på dei mjuke trafikantane i samferdselspolitikken. Trygge bevegelsesmønster gjeld ikkje berre skuleveggar, men òg til område der ein kan utøve friluftsliv. Gang- og sykkelveggar er døme på trygg tilkomst.

I tillegg til areal og planverk, er det viktig å fremme sjølve **aktiviteten**. På den eine sida finn vi friluftsliv i skule/barnehage eller til dømes ved eldresenter. På den andre sida finn vi frivillige lag og organisasjonar som driv med friluftslivsaktiviteter, til dømes DNT, 4H, Røde Kors, speidargrupper og turgrupper i idrettslag. Dette er aktivitetar som det har vist seg vanskeleg å måle, men som vi håper Friluftsbarmeteret kan bidra til å gjere lettare målbart i framtida.

I Norge er allemannsretten med rett til ferdsel, opphald og hausting i naturen nedfelt i friluftslova frå 1957. Friluftspolitikken blir utforma av Miljødirektoratet og Klima- og miljødepartementet på vegne av regjeringa. Stortinget røysta i mai 2024 ned forslaget om å innlemme allemannsretten i grunnlova.

2.4 Kva er breidda i det Friluftslivsbarometeret skal måle?

Friluftsbarmeteret skal seie noko om hovudområda areal, plan og aktivitet. Dei tre hovudområda flyt over i kvarandre, men grovt inndelt tenker vi følgande:

* **Areal** kan til dømes vere statleg sikra friluftsområde, men spenner seg frå merka stiar til gang- og sykkelveggar eller anna tilkomst til turområde. Tilgjengelege strandsone og tilgjengeleg areal for friluftsliv generelt kjem under areal.

* **Plan** kan til dømes vere del av kommunen si arealplan eller plan for friluftslivets ferdselsårer.

* **Aktivitet** kan vere talet på aktive turpostbrukarar eller til dømes tal på medlemmar som er aktive i friluftslivsrelaterte organisasjonar som DNT, 4H, speidarforeiningar, Røde Kors, Jakt- og fiskeforeiningar eller turgrupper i idrettslag.

2.5 Oppsummering: Korleis kan eit Friluftsbarmeter bidra positivt?

Friluftsbarmeteret kan skape ei bevisstgjeringsprosess på i kva stor grad den enkelte kommune legg til rette for friluftsliv for sine innbyggjarar. Friluftsbarmeteret kan òg synleggjere tiltak kommunen kan gjere for å sikre at utøving av friluftsliv meir tilgjengeleg for fleire.

Vi vil vektlegge dei kommunane som skårar høgt og vise kva dei gjer for å lykkast i arbeidet. Vi vil at kommunane skal lære av kvarandre og av gode døme. Det vert ei slags samanstilling mellom kommunane.

Friluftsbarmeteret vil vere med å synleggjere kva som manglar av dokumentasjon, noko som igjen kan stimulere til nye målesett.

3. Metodikk: Kjelder til indikatorane og poenggivning

Friluftsbarmeteret skal vere eit levande materiale i den forstand at det er tenkt oppdatert jamleg og vonleg bli ein del av Møre og Romsdal sin fylkesstatistikk.

Målingane skal vere enkle å repetere og overføre til andre kommunar/fylke. Kjelder til verdiar skal vere kvalitetssikra og mogleg å etterprøve. Det er ein av grunnane til at vi har nytta eksisterande kjelder.

3.2 Utvikling av metode for Friluftsbarmeteret

Styringsgruppa har hatt jamlege møter annakvar veke frå januar til juli. Prosjektkoordinator har drive prosjektet framover med skriftleg materiale og etablering av kontakt med kjelder og etatar som har gjeve innspel til prosjektet. Heile eller deler av styringsgruppa har teke del på møter i regi av prosjektleiar.

Kjelder til inspirasjon:

- Møre og Romsdal Fylkeskommune – Fylkesstatistikken – god oversikt, døme på bruk av informasjon. Kva er med i fylkesstatistikken i dag og kva manglar?
- Sabima/Naturkampen – barometer som måler kommunane sin innsats for å verne natur.
- Svenskt Friluftsliv – Friluftsstatistikk – svenskane sitt Friluftsbarmeter basert på årlege spørjeundersøkingar til kommunane.
- Møre og Romsdal Idrettskrins sin kunnskapsbase for statistikk – døme på bruk av statistisk materiale.
- Telemarksforskning – målesystem for idrettsindeks og kulturindeks.

Samarbeid og møter med:

- **Møre og Romsdal Fylkeskommune:** Utstrekt samarbeid om kjelder, statistikk og meir. Vidare har det vore gjennomført møter med rådgjevar friluftsliv i seksjon for folkehelse, idrett og friluftsliv, samt kommunalsjef kultur.
- **Kommunane i Møre og Romsdal:** Prosjektgruppa har sendt ut brev til alle kommunane med moglegheit til tilbakemeldingar. Vi fekk svar frå åtte kommunar. I tillegg har prosjektet nytta Ulstein, Ørsta og Ålesund kommune som referansekommunar/sparringspartnarar. Deler av styringsgruppa har gjennomført fleire møter med representantar frå desse kommunane undervegs i prosessen.
- **Statistisk Sentralbyrå:** Det blei gjennomført teamsmøte med tre representantar frå SSB i tillegg til mail- og telefonkontakt før og etter møtet. Kontakt gjekk primært på kjeldemateriell og berekraftsmål, samt funn etter levekårsundersøkingar SSB har utført. Friluftsbarmeteret ønsker gjerne å påverke kva som vert rapportert inn i SSB for å få eit meir målretta friluftsbarmeter på sikt.
- **Norsk Friluftsliv:** Norsk friluftsliv skal lansere eit nasjonalt friluftsbarmeter sommaren 2025 i samband med friluftslivets år. Prosjektkoordinator og til dels styringsgruppa har gjennomført fleire teamsmøte med erfaringsutveksling og diskusjonar rundt aktuelle indikatorar og metodikk.

- **Telemarksforsking:** Materiale frå Telemarksforsking er nytta som kjeldemateriell samt kvalitetsreferansar gjennom idretts- og kulturindeks.
- **Berekraftskoordinatorar:** Vi har hatt møte om rammeverk berekraft og vore i dialog med berekraftskoordinatorar innan ulike felt. Berekraftskoordinator i fylkeskommunen har gjeve innspel om metodikk for å sikre at vi arbeider innanfor berekraftsmåla, samt gjeve innspel og tilbakemelding til rapporten undervegs.
- **Miljødirektoratet:** Vi har hatt fleire kontaktpunkt til Miljødirektoratet, mellom anna med fokus på kjeldemateriell og tilgang til aktuelle data. Prosjektkoordinator har delteke på webseminar om Lokasjonsdata i regi av Miljødirektoratet og webseminar med ny kunnskap om friluftslivsbruk av Oslofjorden.
- **Forsking og utdanning:** Prosjektkoordinator har knytt prosjektet opp mot forskings- og utdanningsmiljøet, mellom anna gjennom kontakt med førstelektor i friluftsliv ved Norges Idrettshøgskole. Koordinator har òg hatt dialog med forskarar i samband med undersøkingar dei har gjort om friluftsliv rundt Oslofjorden og resultat som kan relaterast til Friluftsbarmeteret nasjonalt. Samt dialog med forskar bak studiar retta mot friluftsliv og fysisk aktivitet si betydning for livskvalitet.
- **Andre aktuelle aktørar:** Diverse kontaktpunkt med andre aktørar for rådslaging og diskusjonar. Prosjektkoordinator har mellom anna delteke på seminar om tilrettelegging av Statleg sikra friluftsområde.

3.3 Struktur på Friluftsbarmeter i eit berekraftsperspektiv

Struktur og klassifisering (taksonomi) handlar om tre overordna dimensjonar gjennom mål, perspektiv og kvalitet.

Mål er kva indikatoren handlar om i høve til SDG-ane og trippel botnlinje. Målet fortel kva FN-17 berekraftsmål indikatoren er egna til å seie noko om.

Perspektiv gjeld kvifor og i kva samanheng ein ønsker å nytte indikatoren. Vårt perspektiv er å lage ei barometrisk måling på kommunane sin innsats for friluftslivet.

Kvalitet handlar om kor brukeleg indikatoren er. For denne undersøkinga betyr det om indikatorane er godt egna til å komme fram til målet vi spør om og om det er kvalitetssikra tal, til dømes om indikatoren er samanliknbar på kommunenivå. Kjelder seier kor indikatoren er henta frå og kven som eig data.

Oppsummert skal alle indikatorar kunne knytast opp mot eitt eller fleire SDG-mål, plasserast under eit eller fleire typar perspektiv med tanke på bruken, og indikatoren sin kvalitet skal kunne vurderast mot bestemte kriteria.

3.4 Kjelder til indikatorar i Friluftsbarmeteret

I oppsettet har vi nytta kvalitetssikra kjelder. Det vert referert til gjeldande kjelde under kvar indikator.

3.5 Poenggjeving av indikatorar i Friluftsbarmeteret

For kvar indikator kan kommunen oppnå ein poengsum frå 0 til maks 10 poeng. Manglande informasjon gir 0 poeng. Kommunen med flest poeng samanlagt vert rangert høgst.

I tillegg til vinnarane med høgst poengsum, ønsker vi å premiere kommunar som har hatt ei god utvikling dei siste åra. Kommunen med størst poengauke siste tre år vert «Årets springar». Dette punktet kjem med i oppsummering for Friluftsbarmeteret dei kommande åra.

3.6 Utfordringar ved indikatorar i Friluftsbarmeteret

Det er utfordrande å finne indikatorar som er rettferdige uavhengig av areal, folketal og naturtypar i den aktuelle kommune. For enkelte indikatorar har vi valt å poenggje etter areal eller folketal. Uansett metode vil nokre indikatorar virke lite rettferdig for enkelte kommunar.

Kjelder er utfordrande fordi vi treng kvalitetssikra tal som er moglege å få tak i.

Utfordringar vert drøfta for kvar indikator.

4. Indikatorar Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Det er gjort eit utval på 10 indikatorar som samla seier noko om i kva stor grad kommunen legg til rette for friluftsliv.

10 av indikatorane er overførbare til andre kommunar og fylke. Indikator nummer 10 gjeld berre kommunar med StikkUT!. Denne indikatoren kan ein ta vekk og erstatte med annan turbasert indikator om ein skal overføre barmeteret til nasjonal bruk eller til kommunar som ikkje er del av StikkUT!.

Kvar enkelt indikator er drøfta med bakgrunn, basis, referanse til berekraftsmål, kjelde, statistikkvariabel, poenggjeving og utfordringar/feilkjelder.

I nokre indikatorar er folketal eller areal teke med i utrekning av poenggjeving.

Kjelde for areal fastland og øyer: Statens Kartverk; <https://www.kartverket.no/til-lands/fakta-om-norge/storleiken-pa-landet>

Kjelde for folketal: Statistisk sentralbyrå; <https://www.ssb.no/statbank/sq/10097760> og [07459: Alders- og kjønnsfordeling i kommuner, fylker og hele landets befolkning \(K\) 1986 - 2024. Statistikkbanken \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/statbank/sq/07459)

Indikatorane er delt i kategoriane areal, plan og aktivitet.

4.1 Indikator 1: Samla lengde stiar og turveggar

Stiar og traktorveggar registrert i Felles Kartdatabase (FKB)

Lengde av stiar og traktorveggar i kommunen registrert i FKB.

FKB står for Felles kartdatabase, ei samling datasett med nokre av dei mest detaljerte kartdata i Norge. Dataeigar for FKB-spesifikasjonen er Geovekst-samarbeidet representert ved Geovekst-forum.

FKB består av vektordata som egner seg for kartproduksjon og til bruk i sakshandsaming, prosjektering og til geografiske analyser. Data er i stor grad konstruert på grunnlag av periodisk fotografering med fly, samt gjennom oppdatering i samband med sakshandsaming og oppmåling. FKB-data er tilpassa bruk i målestokk 1:500 til 1:30 000.

Tala er henta frå punktet FKB sti/traktorveg.

- a. Bakgrunn: Stiar, traktorveggar og turveggar er viktige for at folk enkelt kan komme seg ut og drive lett tilgjengeleg friluftsliv.
- b. Basiskategori: Areal
- c. Berekraftsmål: Mål 3, mål 11, mål 15
- d. Kjelde: FKB sti/traktorveg
- e. Statistikkvariabel: For å gjere punktet mest mogleg rettferdig er endeleg poengsum vekta ut frå ei utrekning av total lengde stiar/traktorveggar, meter sti/traktorveggar per innbyggjar pluss meter sti/traktorveggar delt på areal. Dei tre punkta er slått saman og delt på tre for total poengsum. For kvart delpoeng er det sett eit tak for makssum for å gjere samanlikninga mellom små kommunar og kommunar med stort areal meir rettferdig.
- f. Poenggjeving:
Snitt av total lengde stiar + meter sti per innbyggjar + meter sti pr areal vekta med delpoeng frå 0-10 for kvart punkt. Sjå excelark for detaljar. Høgste moglege poengsum er 10 poeng.

Utfordringar: Vi har hatt mange diskusjonar på kva kartgrunnlag som er best. Vi har landa på FKB fordi det er landsdekkande og kvalitetssikra. Bakdelen er at det ligg inne alt av stiar/traktorveggar – frå «anleggstraktorveggar» til hjortetråkk. Der har vore lite oppdatering av dette kartlaget siste åra, men Kartverket har annonsert at det skal gjerast ein jobb. Vidare skal kommunane kartlegge, oppdatere og gjerne reinske bort ikkje relevante småstiar gjennom arbeidet med Friluftslivets ferdslsårer. Ei utfordring her er at nokre kommunar kan få mindre poengsum når kartgrunnlaget vert oppreinska/forbetra og korrigert for dårlege stiar slik som hjortetråkk og sauetråkk.

Utfordringa ved å bruke andre kjelder, til dømes kjelder for merka stiar, er at få kommunar har oppdaterte tal i Kostra/SSB sine kjelder. Det same gjeld dels [Naturbase kart \(miljodirektoratet.no\)](#). Kjelder som [www.morotur.no](#), [www.ut.no](#) er meir oppdaterte, men famnar ikkje alle kommunar. I byrjinga av arbeidet med Friluftsbarmeter nytta vi Statistisk sentralbyrå sine tal i SSB 12593: «Samla lengde av turveggar, turstiar og løyper tilrettelagt for sommarbruk» og «Samla lengde av turveggar, turstiar og løyper tilrettelagt for vinterbruk». Her meinte talspersonar frå kommunane at kriteria blei ulikt oppfatta frå kommune til kommune. Nokre oppfatta at dette gjaldt universelt utforma stiar og turveggar til bruk for rullestol og barnevogn medan andre oppfatta det som merka stiar generelt. Her hadde det vore nyttig med ei måling som viser oversikt over «brukbare» merka stiar.

4.2 Indikator 2: Lengde gang – og sykkelveggar per innbyggjar

Samla lengde gang og sykkelveggar per innbyggjar

Lengde på gang- og sykkelveggar fordelt på kommune. Gjeld alle veggar, europaveg, fylkesveg og kommuneveg per innbyggjar.

- a. Bakgrunn: Gang og sykkelstiar er universelt utforma og representera ei enkel form for friluftsliv tilgjengeleg for alle. Gang- og sykkelstiar er òg ein viktig faktor for nærfriluftsliv og trygg tilkomst til friluftareal.
- b. Basiskategori: Areal
- c. Berekraftsmål: Mål 3, mål 11, mål 13
- d. Kjelde: Elveg2@kartverket
- e. Statistikkvariabel: Kilometer per innbyggjar
- f. Poenggjeving:
 - 0 poeng > 0 km
 - 1 poeng > 1 km
 - 2 poeng > 2 km
 - 3 poeng > 3 km
 - 4 poeng > 4 km
 - 5 poeng > 6 km
 - 6 poeng > 6 km
 - 7 poeng > 7 km
 - 8 poeng > 8 km
 - 9 poeng > 9 km
 - 10 poeng > 10 km

Utfordringar: Eit alternativ er å dele gang- og sykkelveggar på areal. Vi kom fram til eit tal relatert til folketal var mest rettferdig. Også fordi det er naturleg med eit større behov for gang og sykkelstiar i tettbygde område.

4.3 Indikator 3: Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng

Prosent av innbyggjarane med trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng.

Prosent busette i tettstadar¹ med trygg tilgang til rekreasjonsareal/nærturterreng eller turområde/leik- og rekreasjonsareal².

- a. Bakgrunn: Nær og trygg tilgang til stiar/naturterreng/rekreasjonsareal er viktig for å senke folk sin terskel for å komme seg ut på tur og utøve aktivt friluftsliv.
- b. Basis: Areal
- c. Kjelde: Kostra, SSB 09579
- d. Berekraftsmål: Mål 3, mål 11, mål 15
- e. Statistikkvariabel: Prosent
- f. Poenggjeving*:
 - 0 poeng > 0%
 - 1 poeng > 1%
 - 2 poeng > 10%
 - 3 poeng > 20%
 - 4 poeng > 30%
 - 5 poeng > 40%
 - 6 poeng > 50%
 - 7 poeng > 60%
 - 8 poeng > 70%
 - 9 poeng > 80%
 - 10 poeng > 90%

Utfordringar: Famnar ikkje dei som ikkje bur i tettbygde strom. Her har SSB vurdert det slik at dei som bur utanfor tettbygde strom har mykje nærnatur tilgjengeleg. Det er eit minus for barmeteret at folk i grisgrendte strom av Møre og Romsdal ikkje blir rekna som eit pluss i denne indikatoren.

Eit alternativ er å bruke «Del av busette i Møre og Romsdal med skilta og merka turrute nærare enn 500 meter frå bustad» med turrutebasen og kartverket som kjelder når turrutebasen blir meir oppdatert (ein test av denne måten å måle på viste resultatlangt under det som er reelt).

Sjå gjerne [Rekreasjonsareal og nærturterreng – SSB](#) og [Hvordan varierer nærmiljøet blant ulike befolkningsgrupper? – SSB](#)

*Smøla har per definisjon ingen tettstad og har fått eit fiktivt middel-tal. For 2024-målingane har Haram fått tildelt ein middolverdi grunna nye kommunegrenser frå 1.1.2024.

¹ Eit område basert på GIS-analyse som avgrensar ei hussamling der det bur minst 200 personar og avstand mellom husa ikkje er over 50 meter. Tal på tettstadar og deira yttergrenser vil endre seg over tid avhengig av byggeaktivitet og befolkningsutvikling. Grensene på tettstadane er uavhengig av administrative grenser.

² Område som er tilpassa, oppgradert og haldt ved like for å være egna til tur og friluftslivsaktivitetar. Gjeld òg uteareal tilhøyrande barnehagar og skular, offentlege parkar, turveggar og torg. Område knytt til institusjonar og bueningar vert regna med når arealet er avsett til formålet.

4.4 Indikator 4: Statleg sikra friluftsområde

Tal på statleg sikra friluftsområde i kommunen.

Sikra friluftsområde er areal tilgjengeleg for å drive friluftsliv no og i overskødeleg framtid. Tal på sikra friluftsområde er eit døme på kommunane si vilje til å arbeide for tilrettelegging for friluftsliv.

- a. Bakgrunn: Statleg sikra friluftsområde er område der det offentlege eig eller har bruksrett. Områda er sikra for allmenn bruk etter at kommunar eller interkommunale friluftsråd har søkt om dette. Områda sikrar areal der det er tilrettelagt for at befolkninga kan drive friluftsliv i dag og fram i tid.
- b. Basis: Areal
- c. Berekraftsmål: Mål 3, mål 11, mål 15
- d. Kjelde: Miljødirektoratet ([Naturbase kart \(miljodirektoratet.no\)](https://naturbase.kart.miljodirektoratet.no))
- e. Statistikkvariabel: Poeng for tal på sikra friluftsområde per kommune vekta 50%, poeng for områder per innbyggjar vekta 50%. 20 friluftsområde gir maks poengsum på første delsum. To friluftsområde per 1000 innbyggjarar gir maks poengsum på andre delsum.
- f. Poenggjeving:

Tal på friluftsområde:

- 0 poeng < 2
- 1 poeng > 2
- 2 poeng > 4
- 3 poeng > 6
- 4 poeng > 8
- 5 poeng > 10
- 6 poeng > 12
- 7 poeng > 14
- 8 poeng > 16
- 9 poeng > 18
- 10 poeng > 20

Friluftsområde per 1000 innbyggjarar:

- 0 poeng < 0,2
- 1 poeng > 0,2
- 2 poeng > 0,4
- 3 poeng > 0,6
- 4 poeng > 0,8
- 5 poeng > 1
- 6 poeng > 1,2
- 7 poeng > 1,4
- 8 poeng > 1,6
- 9 poeng > 1,8
- 10 poeng > 2

Utfordringar: Eit sikra friluftsområde kan vere alt frå eit verdifullt strandområde til eit lite «villniss» som ikkje er attraktivt for friluftsliv. Tal på område kan derfor vere misvisande, men gir likevel ein peikepinn på i kva stor grad kommunane prioriterer tiltak for å fremme friluftsliv.

Vi meiner tal på område er meir relevant enn totalt areal fordi kommunar med store verneareal i høgjellet kjem urettmessig bra ut om areal tel mest. Eit lite areal tilrettelagt som parkeringsplass kan til dømes ha stor betydning for tilkomst til areal og ha mykje å bety for høvet til å drive lokalt friluftsliv.

20 områder eller meir gir 10 poeng. Det er sett eit tak fordi målet er kvalitet framfor kvantitet og fordi små kommunar truleg ikkje har nok til areal til meir enn 20 sikra friluftsområde.

4.5 Indikator 5: Tilgjengeleg strandsoneareal

Potensielt tilgjengeleg strandsoneareal med utvikling siste år.

Allmennheita i Norge misser årleg potensielt tilgjengeleg strandsoneareal som følgje av utbygging i strandsona. Tap av strandsone er eit stort minus for friluftslivet. Punktet viser tilkomst til potensielt strandareal med utvikling over tid. Det vil derfor ikkje ha betydning om kommunen har liten strandsone eller bratt terreng som uansett gjer strandsona utilgjengeleg.

Strandsoneareal på fastlandet (dekar), etter region, statistikkvariabel, arealstatus og år. Våre tal syner utvikling areal siste tre år. Auka tilgjengeleg areal gir høgast mogleg poengsum. Auka areal vil stå som negativt tal i denne kolonna, men er sjølvsagt eit pluss for folk.

a. Bakgrunn: Ein treng tilgjengeleg areal for å drive aktivt friluftsliv.

b. Basis: Areal

c. Berekraftsmål: Mål 11, mål 3, mål 13

d. Kjelde: SSB 08917

e. Statistikkvariabel: Dekar

f. Poenggjeving:

0 poeng > 170da

1 poeng > 150da

2 poeng > 130da

3 poeng > 110da

4 poeng > 90da

5 poeng > 70da

6 poeng > 50da

7 poeng > 30da

8 poeng > 10da

9 poeng >= 0da

10 poeng < 10da

Utfordringar/drøfting: Punktet viser generell tilkomst til potensielt strandareal. Punktet viser utvikling over tid, det vil derfor ikkje ha betydning om kommunen har liten strandsone eller bratt terreng som uansett gjer strandsona utilgjengeleg. Tilgang til strandsone på innlandsvassdrag kunne med fordel vore ein del av dette punktet.

Tilgang til strandsone på innlandsvassdrag kunne med fordel vore ein del av dette punktet.

4.6 Indikator 6: Status friluftslivets ferdselsårer

Status på kommunen sitt arbeid med Plan for friluftslivets ferdselsårer.

Friluftslivets ferdselsårer med uhindra tilkomst til natur er viktig for praktisering av allemannsretten og utøving av friluftsliv. Faktoren viser litt av kommunen sin innsats for å fremme og legge til rette for friluftsliv.

- a. Bakgrunn: God tilkomst til naturterreng.
- b. Basis: Areal
- c. Berekraftsmål: Mål 3, mål 11, mål 15
- d. Kjelde: Møre og Romsdal Fylkeskommune/Friluftsråda
- e. Statistikkvariabel: nei, ja = ferdig planlagt = fått tilsegn frå støtteordninga i Møre og Romsdal Fylkeskommune (MRFK)
- f. Poenggjeving:
 - 0 poeng = Nei
 - 5 poeng = Planlagt
 - 10 poeng = Ja

Utfordringar: Dette er ein faktor som er lite relevant i framtida når alle er i gang med arbeidet. På dette stadiet er det i stor grad relevant fordi det viser vilje til fokus på arbeidet med friluftslivets ferdelsårer.

4.7 Indikator 7: Medlem i eit friluftsråd

Er kommunen medlem av eit friluftsråd?

Satsar kommunen på friluftsliv ved å vere medlem av eit friluftsråd som arbeider for å fremje tilrettelegging av friluftsliv? Syner litt av kommunen sin vilje til å prioritere friluftsliv.

- a. Bakgrunn: Fokus og prioritering viktig for friluftslivet. Friluftsråda er organ som arbeider for å fremme friluftsliv både med hjelp til planarbeid, utvikling av friluftsområde, stiar, tilrettelegging, aktivitet, kurs og tilbod.
- b. Basis: Plan
- c. Berekraftsmål: Mål 11, mål 3
- d. Kjelde: Friluftsråda i Møre og Romsdal
- e. Statistikkvariabel: Ja eller nei
- f. Poenggjeving:
 - 0 poeng = Nei
 - 10 poeng = ja

Utfordringar/drøfting: Lite relevant punkt for Møre og Romsdal nett no når alle kommunar i fylket er medlemmar. Likevel relevant utanfor fylket og viss kommunar vurderer å melde seg ut. Det hadde vore interessant å vite i kva stor grad kommunane nyttar tenester frå friluftsråda, men det er vanskeleg å måle på ein enkel måte.

4.8 Indikator 8: Medlemmar i friluftsansjasjonar

Del av innbyggjarane med medlemskap i friluftslivsrelaterte foreiningar.

Punktet viser kor stor del av innbyggjarane som har medlemskap i friluftslivsorganisasjonar. Vi har ikkje totalt tal, men har vald tal frå Telemarksforsking med korrigeringsfaktorar på eit punkt.

Telemarksforsking har vald ut fire organisasjonar med medlemstal som kunne sorterast kommunevis. Dette blir eit døme på friluftslivsrelaterte medlemskap. Dei fire organisasjonane er Norges Jeger- og fiskeforbund (NJFFF), Den Norske Turistforening (DNT), KFUK/KFUM speidarar og 4H.

- a. Bakgrunn: Eit døme for å vise folk sin aktivitet gjennom medlemskap i foreiningar som stimulerer til friluftsliv.
- b. Basis: Aktivitet
- c. Berekraftsmål: Mål 11, mål 3
- d. Kjelde: Telemarksforsking
- e. Statistikkvariabel: Medlem per 1000 innbyggjarar
- f. Poenggjeving:
 - 0 poeng > 0
 - 1 poeng > 5
 - 2 poeng > 10
 - 3 poeng > 25
 - 4 poeng > 40
 - 5 poeng > 55
 - 6 poeng > 70
 - 7 poeng > 85
 - 8 poeng > 100
 - 9 poeng > 115
 - 10 poeng > 130

Utfordringar/drøfting: Aktivitet er eit punkt som har vist seg vanskeleg å finne gode måletal på. Helst vil vi vise tal på kor mange som deltek på aktivitetar gjennom heile året. Dette er målingar som ikkje er registrert, eller i beste fall kun tilgjengeleg om ein spør kvar enkelt organisasjon.

I framtida håper vi å få til ei måling med både aktivitet og tal på medlemmar i alle friluftsansjasjonar. Medlemstal fordelt kommunevis for alle som er med i FNF kan òg vere ei aktuell løysning. Førebels har vi/Telemarksforsking gjort eit utval på medlemstal i fire organisasjonar. Vi har anbefalt at Telemarksforsking tek med medlemmar i fleire speidarorganisasjonar ved neste måling, då det er varierende kva organisasjon som er mest aktiv i dei ulike kommunane.

Punktet manglar informasjon om medlemstal og aktivitet i friluftslivsrelaterte grupper organisert i idrettslag (til dømes orientering), friluftslivsrelaterte lag og foreiningar som driv med totalt sett og om friluftslivsrelatert aktivitet som ikkje er organisert.

Eit litt finurleg poeng er at enkelte ønsker at friluftsliv ikkje skal vere organisert, men «fritt». Eit motargument er at oversikt over aktivitet og medlemstal kan vere ei «brekkstang» for tildeling av midlar til friluftslivsrelatert arbeid.

4.9 Indikator 9: Utlånsordningar av friluftsutstyr

Har kommunen utlånsordningar for friluftsutstyr?

Tilgjengelegheit på utstyr utan store kostnader kan vere avgjerande for om alle innbyggjarar i kommunen kan drive eit aktivt friluftsliv og delta på aktivitetar der utstyr trengs. Skal ein famne alle, må gratis utlånsordningar vere på plass. Punktet er eit døme på kommunen sin prioritering av tilrettelegging for friluftsliv for alle.

- a. Bakgrunn: Fokus og prioritering essensielt for friluftslivet for alle
- b. Basis: Aktivitet
- c. Berekraftsmål: Mål 11, mål 3
- d. Kjelder: Friluftsråda i M&R, kommunane, Kirkens Bymisjon, Bua
- e. Statistikkvariabel: Ingen, ein eller fleire utlånsstadar
- f. Poenggjeving:
 - 0 = 0 eller ikkje rapportert
 - 5 = minst 1 utlånsstad
 - 10 = 2 eller fleire utlånsstadar

Utfordringar/drøfting: Utlånsordningar er ofte basert på innsats frå stadlege organisasjonar og er ikkje alltid i kommunal regi. Det seier derfor ikkje nødvendigvis mykje om kommunen sin innsats. Det seier likevel noko om tilbodet folk i kommunen har.

Eit minus for verdien i denne målinga er at vi ikkje har telt med kommunar som har utlån av utstyr ved skulane. Dette fordi det er komplisert å ha oversikt over desse ordningane og fordi vi har vald å ha fokus på det kvar enkelt innbyggjar/familie kan låne sjølv. Av same årsak har vi ikkje telt med utstyr til utlån for grupper, til dømes friluftsråda som låner ut kajakkar til skuleklassar eller lag og foreiningar.

Utleieordningar ein lyt betale for er ikkje med i denne oversikta. Heller ikkje utlånsordningar ein må vere medlem av organisasjon for å nytte seg av.

4.10 Indikator 10: Turpostbrukarar

Tal på turpostbrukarar; her aktive Stikk UT!-brukarar per innbyggjarar i prosent.

Tala representerer prosent aktive brukarar på StikkUT! sommar og StikkUT! vinter per kommune. På endeleg poengsum er deltaking på StikkUT! sommar vekta med 70 prosent medan deltaking på StikkUT! vinter er vekta med 30 prosent.

- a. Bakgrunn: Vi ønsker å ha eit tal på kor aktive folk er til å gå tur. Sidan det ikkje finst målingar for all turaktivitet, har vi valt ut eit representativt døme der vi har god statistikk.
StikkUT! er per i dag den mest populære turregistreringsappen i Møre og Romsdal. Tala i StikkUT! kan sorterast ut frå aktive per kommunar, turregistreringar per innbyggjar eller etter andre soteringskriterier. Tala kan òg brytast ned til alderstrinn om ein er interessert i det.
- b. Basis: Aktivitet
- c. Berekraftsmål: Mål 11, mål 3
- d. Kjelde: StikkUT!
- e. Statistikkvariabel: Prosent per innbyggjar
- f. Poenggjeving:

StikkUT! Sommar:

- 0 poeng > 0 %
- 1 poeng > 2 %
- 2 poeng > 4 %
- 3 poeng > 6 %
- 4 poeng > 8 %
- 5 poeng > 10 %
- 6 poeng > 12 %
- 7 poeng > 14 %
- 8 poeng > 16 %
- 9 poeng > 18 %
- 10 poeng > 20 %

StikkUT! Vinter:

- 0 poeng > 0 %
- 1 poeng > 1 %
- 2 poeng > 2 %
- 3 poeng > 3 %
- 4 poeng > 4 %
- 5 poeng > 5 %
- 6 poeng > 6 %
- 7 poeng > 7 %
- 8 poeng > 8 %
- 9 poeng > 9 %
- 10 poeng > 10 %

Poeng for Stikk UT! sommar er vekta med 0,7 og poeng for StikkUT! vinter vekta 0,3.

Utfordringar/drøfting: Indikatoren tel berre dei som har registrert seg i StikkUT!, ikkje dei som til dømes deltek på «10 på topp» i idrettslag eller i andre turregistreringsappar. Aller helst vil vi måle ein sum av alle turregistreringsappar i denne indikatoren, men det vert for omfattande arbeid.

Tala måler ikkje folk som er aktive på tur utan å registrere seg i appen. StikkUT! si popularitet varierer òg frå kommune til kommune. Ein får likevel eit visst forholdstal og eit døme på kor mange som er på tur.

Punktet famnar ikkje turar som ikkje er StikkUT!-turar, altså alle andre turar enn dei som ligg i appen, eller folk som går på tur utan å registrere noko som helst.

Ei alternativ måling for aktivitet kan vere mobilpasseringar forbi eit populært turmål, registreringar på Strava eller informasjon frå andre populære trim-appar.

5. Resultat Friluftsbarmeteret 2024 for kommunane i Møre og Romsdal

Friluftsbarmeteret 2024 viser at Molde kommune ligg førsteplass med 73 av 100 moglege poeng. Fjord kjem på andreplass med 63 poeng tett etterfølgd av Vestnes og Rauma på delt tredjeplass med 62 poeng.

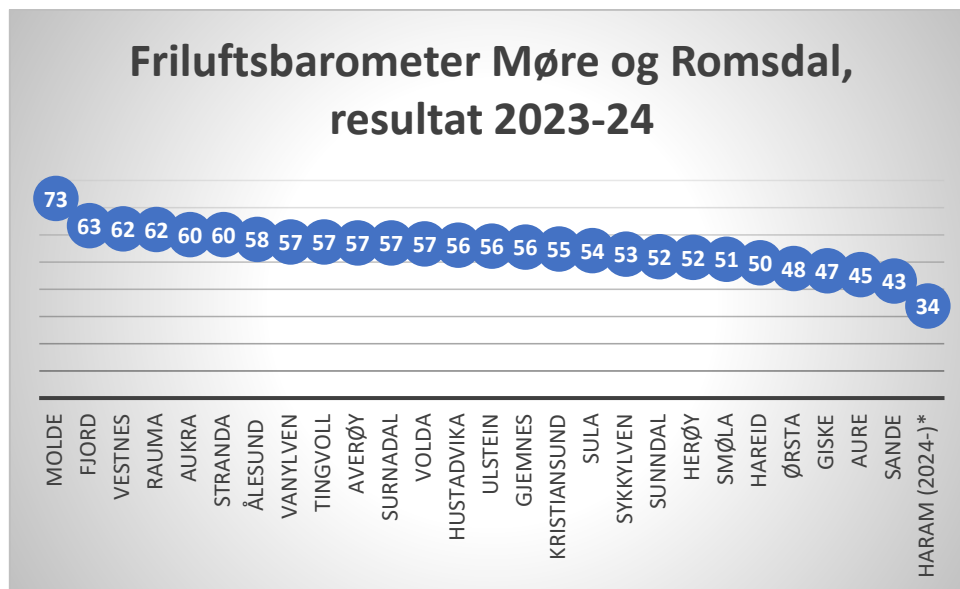
Regionvis har Molde høgast poengsum i Romsdal, Fjord høgast poengsum på Sunnmøre og Tingvoll (57p) høgast poengsum på Nordmøre.

Friluftsbarmeter Møre og Romsdal, resultat 2023-2024	
Molde	73
Fjord	63
Vestnes	62
Rauma	62
Aukra	60
Stranda	60
Ålesund	58
Vanylven	57
Tingvoll	57
Averøy	57
Surnadal	57
Volda	57
Hustadvika	56
Ulstein	56
Gjemnes	56
Kristiansund	55
Sula	54
Sykkylven	53
Sunndal	52
Herøy	52
Smøla	51
Hareid	50
Ørsta	48
Giske	47
Aure	45
Sande	43
Haram (2024-)*	34

* Heilt nedst finn vi Haram med førebels 34 poeng. Haram er ny kommune frå 1. januar 2024 og manglar data på fleire indikatorar. Kommunen blir med på skalaen frå 2025. Ålesund (58 poeng) fekk òg nye kommunegrensar frå 1.1.2024, og kan derfor få misvisande resultat på nokre indikatorar.

Om vi ser bort frå Haram, har Herøy med 43 poeng størst potensiale for forbedring. Aure, Giske og Ørsta ligg òg langt nede på lista med 45, 47 og 48 poeng.

Dei fleste kommunane fordeler seg nokså jamt med poengsummar frå 50 til 60 poeng.

Kjelde: Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

*Haram og Ålesund fekk nye kommunegrenser frå 1.1.2024. Nokre av indikatorane kan derfor ikkje oppdaterast for desse to kommunane.

Resultatet frå indikatorane viser på kva punkt kommunane gjer det godt og kva punkt som har potensiale for forbedring. Innanfor kvart indikatorsett har vi sett opp eigen oversikt, der kvar kommune kan sjå kor dei kan sette fokus for å forbedre seg og klatre på skalaen.

I tabellen under følgjer vi trafikklys-prinsippet. For kvar indikator er 0-3 poeng fargekoda med raudt, 4-7 har fargekoden gul medan 8-10 poeng har grøn fargekode.

Poeng-skala Friluftsbarmeter Møre og Romsdal 2024:

Kommune	1. Stiar og turveggar	2. Gang- og sykkelveggar	3. Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng	4. Statleg sikra friluftsområde	5. Strandsoneareal	6. Friluftslivets ferdsselsårer	7. Medlem friluftsråd	8. Medlem i friluftsansjonar	9. Utlånsordningar friluftsutstyr	10. Turpostbrukarar; her StikkUT!	Poeng totalt
	Areal				Plan		Aktivitet				
Molde	5	5	6	5	5	10	10	7	10	7	73
Fjord	7	5	6	2	9	5	10	8	5	5	63
Vestnes	7	5	7	8	6	5	10	4	5	4	62
Rauma	7	6	4	2	7	5	10	10	5	5	62
Aukra	2	9	8	3	7	0	10	4	5	8	60
Stranda	7	4	7	4	9	5	10	6	5	2	60
Ålesund	4	2	7	6	2	5	10	6	10	5	58
Vanylven	7	3	4	0	7	5	10	7	5	4	57
Tingvoll	7	7	6	2	5	5	10	7	0	7	57
Averøy	5	2	9	4	6	5	10	5	5	5	57
Sumadal	7	3	8	3	5	0	10	8	5	4	57
Volda	6	3	4	3	9	5	10	6	10	1	57
Hustadvika	7	6	5	3	6	0	10	6	5	6	56
Ulstein	3	6	4	1	7	5	10	7	5	5	56
Gjemnes	7	4	4	3	7	0	10	10	0	7	56
Kristiansund	2	3	8	5	5	5	10	5	5	7	55
Sula	3	4	7	2	7	0	10	2	10	6	54
Sykkylven	4	2	5	4	7	5	10	6	5	4	53
Sunndal	7	4	6	3	6	0	10	6	5	3	52
Herøy	3	4	8	3	3	5	10	5	5	4	52
Smøla	4	1	6	0	5	10	10	5	0	6	51
Hareid	3	4	5	2	9	5	10	4	0	5	50
Ørsta	6	3	3	2	7	5	10	4	5	2	48
Giske	2	4	4	0	9	5	10	3	5	4	47
Aure	7	2	7	3	4	0	10	9	0	3	45
Sande	5	2	7	0	7	0	10	3	0	4	43
Haram*	5	3	6	1	0	0	10	1	5	0	34

*Haram og Ålesund fekk nye kommunegrenser frå 1.1.2024. Nokre av indikatorane kan derfor ikkje oppdaterast for desse to kommunane.

Poeng-skala
0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

I fargeskalaen er 0-3 poeng merka raudt, 4-6 gult og 7-10 grønt.

5.1 Indikator 1: Samla lengde stiar og turvegar

Samla lengde av stiar registrert i FKB sti/traktorveg.

Fjord kommune har 325 meter sti – og tur/traktorveg per innbyggjar og ligg øvst på lista rekna frå delkriteriet. Tingvoll ligg då på plass nummer 2 med 225 meter sti- og tur/traktorveg per innbyggjar.

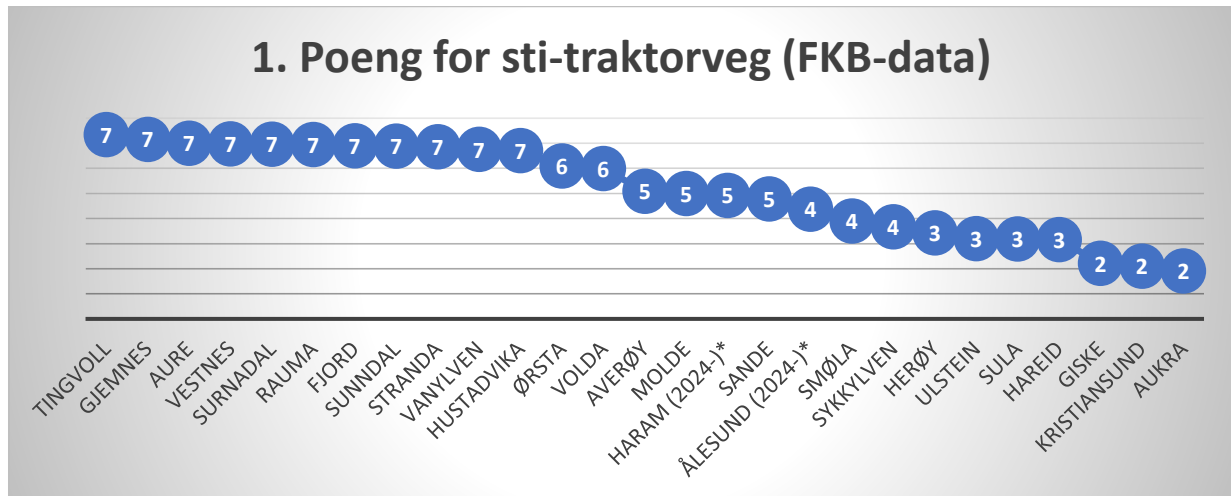
Kristiansund ligg nedst med Ålesund og Giske over seg.

Sti og traktorvegar; meter per innbyggjar	
Kommune	Meter
Fjord	325
Tingvoll	225
Gjemnes	210
Surnadal	210
Aure	192
Rauma	174
Sunndal	163
Vanylven	162
Stranda	114
Vestnes	96
Sande	89
Smøla	88
Hustadvika	83
Volda	79
Ørsta	77
Averøy	68
Haram	49
Molde	47
Sykkylven	44
Hareid	40
Herøy	31
Ulstein	29
Aukra	29
Sula	22
Giske	17
Ålesund	14
Kristiansund	8

Poeng gitt etter samla vurdering opp mot folketal og areal viser at Tingvoll kjem på øvsteplass. Her ligg Gjemnes, Aure, Vestnes, Surnadal, Rauma, Fjord, Sunndal, Stranda, Vanylven og Hustadvika i same toppsjiktet tett etterfølgd av Ørsta og Volda.

Giske, Kristiansund og Aukra har færrest poeng etter ei total utrekning.

Indikatoren viser at dei fleste kommunane ligg relativt jamt.

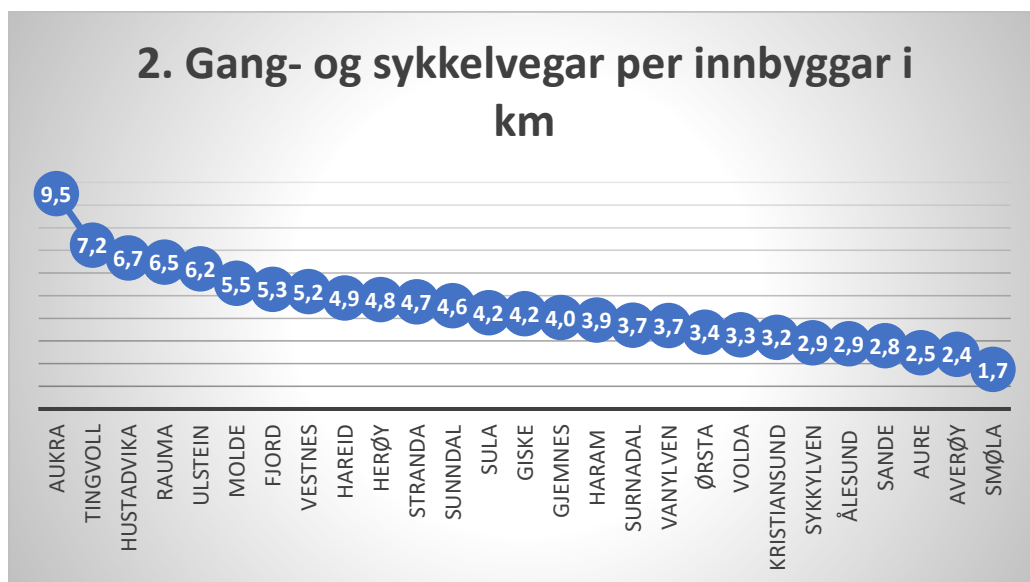
Kjelde: FKB sti/traktorveg og Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Kommentar: Traktorveggar kan vere både pluss og minus, men oftast pluss med tanke på at fleire kan kome seg ut i terrenget. I FKB data-base ligg alle traktorveggar og stiar, kjelda er dermed ikkje kvalitetssikra for å luke vekk hjortetråkk og sauestiar.

5.2 Indikator 2: Lengde på gang- og sykkelveggar

Aukra har 9,45 kilometer gang- og sykkelveg per innbyggjar og ligg klart øvst på lista. Tingvoll kjem på andreplass med 7,21 kilometer per innbyggjar. Hustadvika med 6,62 km kjem på tredje plass med Rauma og Ulstein tett etter.

Aure (2,46 km per innbyggjar), Averøy (2,39 km per innbyggjar) og Smøla (1,74 km per innbyggjar) ligg nedst.

Kjelde: Statens kartverk/Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Gang og sykkel-veg per innbyggjar	
Kommune	Km
Aukra	9,45
Tingvoll	7,21
Hustadvika	6,62
Rauma	6,26
Ulstein	6,14
Molde	5,48
Fjord	5,29
Vestnes	5,11
Stranda	4,81
Herøy	4,76
Hareid	4,75
Sunndal	4,48
Giske	4,21
Sula	4,21
Gjemnes	3,99
Haram	3,93
Surnadal	3,67
Vanylven	3,67
Ørsta	3,38

Volda	3,23
Kristiansund	3,14
Sykkylven	2,93
Ålesund	2,88
Sande	2,80
Aure	2,46
Averøy	2,39
Smøla	1,74

Gang og sykkel-veg total lengde og poeng					
Kommune	Total lengde		Per innbyggjar		Poengsum
Kristiansund	76 566	km	3,14	km	3
Molde	179 840	km	5,48	km	5
Ålesund	168 736	km	2,88	km	2
Vanylven	11 106	km	3,67	km	3
Sande	6827	km	2,80	km	2
Herøy	42645	km	4,76	km	4
Ulstein	54418	km	6,14	km	6
Hareid	25253	km	4,75	km	4
Ørsta	37044	km	3,38	km	3
Stranda	20932	km	4,81	km	4
Sykkylven	22290	km	2,93	km	2
Sula	40933	km	4,21	km	4
Giske	36612	km	4,21	km	4
Vestnes	36537	km	5,11	km	5
Rauma	45657	km	6,26	km	6
Aukra	34749	km	9,45	km	9
Averøy	14213	km	2,39	km	2
Gjemnes	10782	km	3,99	km	3
Tingvoll	21926	km	7,21	km	7
Sunndal	32412	km	4,48	km	4
Surnadal	21860	km	3,67	km	3
Smøla	3767	km	1,74	km	1
Aure	8384	km	2,46	km	2
Volda	35858	km	3,23	km	3
Fjord	13174	km	5,29	km	5
Hustadvika	88978	km	6,62	km	6
Haram	36790	km	3,93	km	3

Kjelde: Statens kartverk/Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

5.3 Indikator 3: Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng

I Averøy har heile 84 % av innbyggjarane i tettbygde strøk trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng. Kristiansund (77 %), Aukra (76 %), Surnadal (72 %) og Herøy (72 %) følger etter.

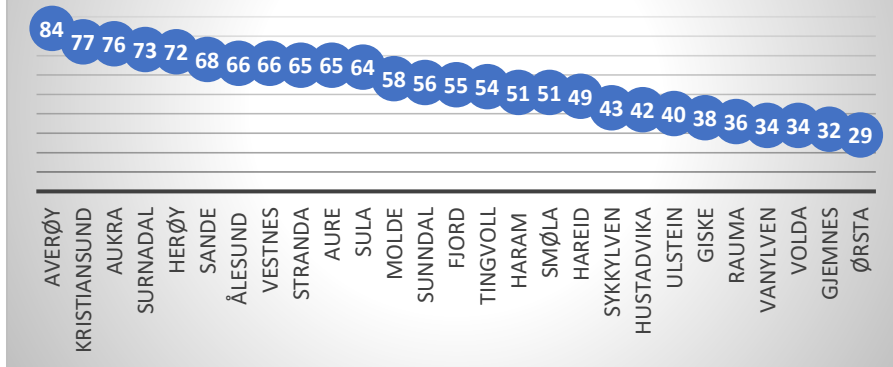
Kristiansund ligg høgste av dei store byane i fylket på denne målinga.

I brorparten av kommunane har 34 – 68 % av innbyggjarane i tettbygde strøk trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng. Ørsta og Gjemnes ligg lågast med 29 og 32 %.

Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng	
Kommune	Prosent
Averøy	84
Kristiansund	77
Aukra	76
Surnadal	73
Herøy	72
Sande	68
Ålesund	66
Vestnes	66
Stranda	65
Aure	65
Sula	64
Molde	58
Sunndal	56
Fjord	55
Tingvoll	54
Haram	51
Smøla	51
Hareid	49
Sykkylven	43
Hustadvika	42
Ulstein	40
Giske	38
Rauma	36
Vanylven	34
Volda	34
Gjemnes	32
Ørsta	29

**Haram og Ålesund fekk nye kommunegrenser frå 1.1.2024. Kan vere feilkjelder.*

3. Trygg tilgang til rekreasjonsareal og nærturterreng i prosent

Kjelde: SSB/Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Kommentar: Enkelte kommunar kan komme skeivt ut fordi det er grisgrendte stork og få tettbygde strøk. Smøla har per definisjon ikkje tettbygd strøk og har derfor fått eit fiktivt middeltal. Det same gjeld Haram, som har fått eit middeltal grunna ny kommune frå 1.1.2024. Haram blir med på ordinær måling frå 2025.

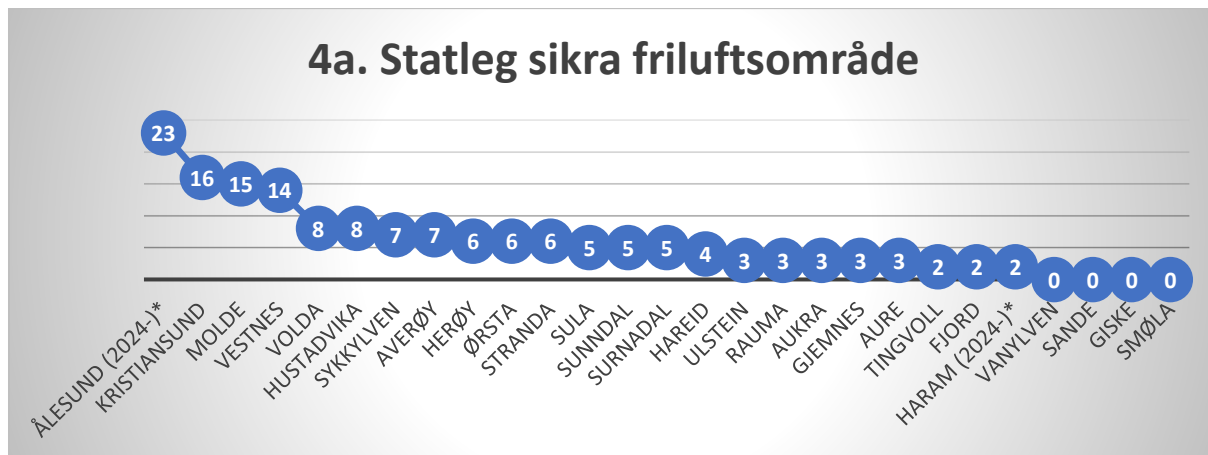
5.4 Indikator 4: Tal på sikra friluftsområde

Det er 156 statleg sikra friluftsområde i Møre og Romsdal. Dette dekker totalt 35 857,29 dekar.

Ålesund ligg klart øvst på lista med heile 23 sikra friluftsområde. Kristiansund, Molde og Vestnes kjem etter med 16, 15 og 14 område.

Mange kommunar har mellom 3 og 8 sikra område, medan Vanylven, Giske, Sande og Smøla ikkje har statleg sikra friluftsområde.

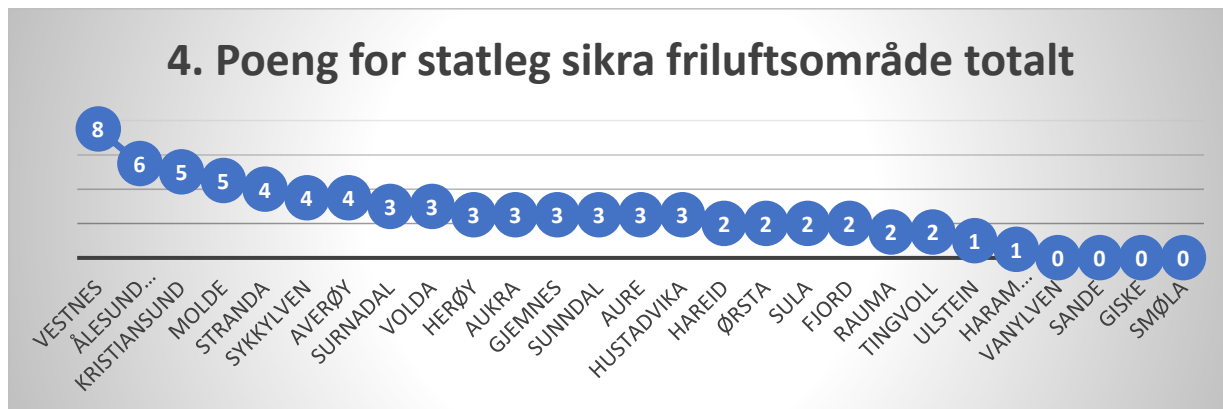
Tingvoll, Fjord og Haram ligg òg langt nede med 2 statleg sikra område kvar.

Kjelde: Miljødirektoratet /Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Under total vekting av dette punktet tel tal på sikra friluftsområde 50% medan tal på sikra friluftsområde per innbyggjar (i promille) tel 50%.

Under total score kjem Vestnes kommune øvst med 8 poeng.

5.5 Indikator 5: Tilgjengeleg strandsone

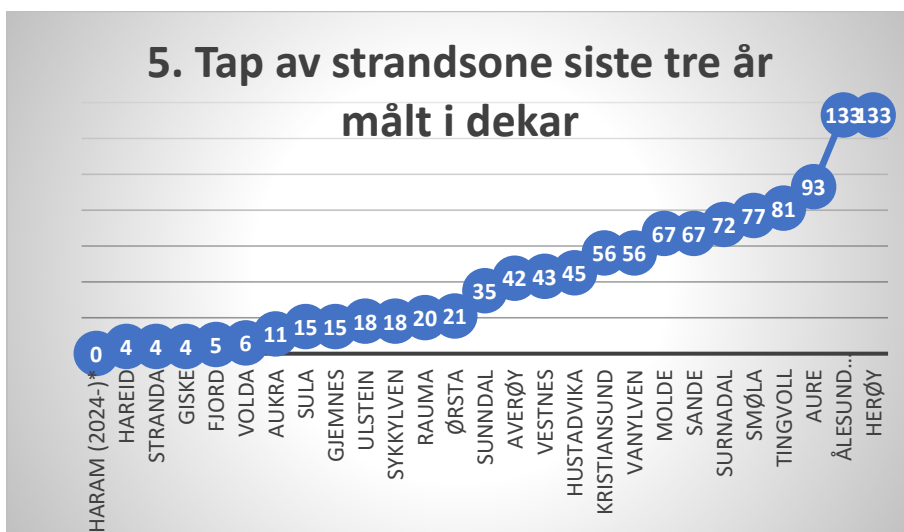
Potensielt tilgjengeleg strandsoneareal med utvikling siste tre år viser at alle kommunane taper tilgjengeleg strandsoneareal. Totalt har vi tapt 1 141 dekar strandsoneareal i Møre og Romsdal sidan 2020.

Hareid, Stranda og Giske har berre mista 4 dekar kvar og kjem på ein del førsteplass tett etterfølgd av Fjord (5da) og Volda (6da).

Ålesund og Herøy deler sisteplassen med tap av heile 133 dekar på tre år.

Strandsoneareal tapt siste tre år	
Kommune	Dekar
Haram (2024-)*	Ikkje målt
Hareid	4
Stranda	4
Giske	4
Fjord	5
Volda	6
Aukra	11
Sula	15
Gjemnes	15
Ulstein	18
Sykkylven	18
Rauma	20
Ørsta	21
Sunnadal	35
Averøy	42
Vestnes	43
Hustadvika	45
Kristiansund	56
Vanylven	56
Molde	67
Sande	67
Surnadal	72
Smøla	77
Tingvoll	81
Aure	93
Ålesund (2024-)*	133
Herøy	133

*Haram ikkje målt pga. ny kommune frå 1.1.2024

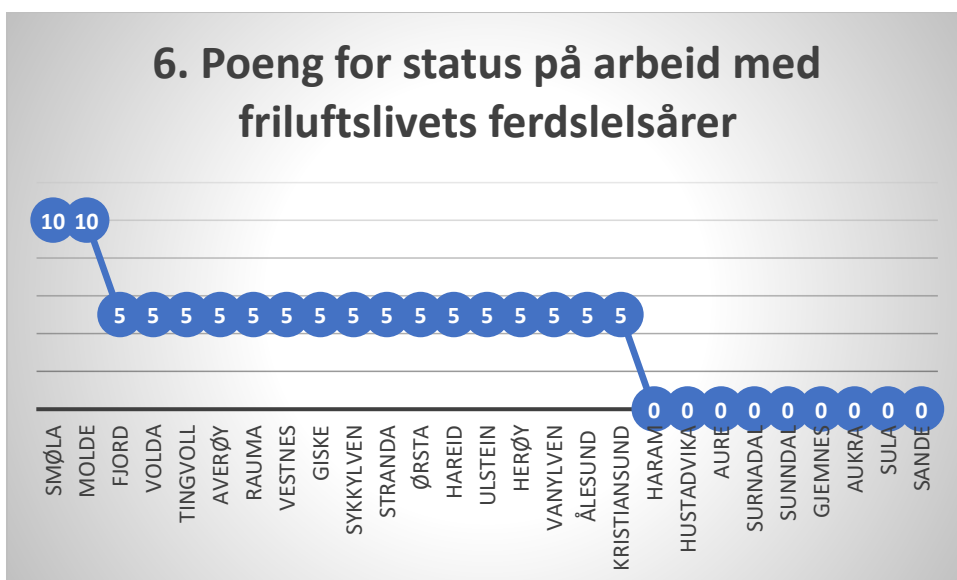
Kjelde: SSB/Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

5.6 Indikator 6: Status på friluftslivets ferdselsårer

Kun to kommunar har vedtatt plan for friluftslivets ferdselsårer i kommunestyre og fått tilsegn frå støtteordninga i Møre og Romsdal fylkeskommune. Desse to kommunane er Molde og Smøla.

16 kommunar har søkt midlar frå støtteordninga i Møre og Romsdal fylkeskommune og er såleis i gang med arbeidet med friluftslivets ferdselsårer.

Ni kommunar har så langt ikkje søkt om midlar i støtte-ordninga.

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune/Sunnmøre friluftsråd og Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal/Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

5.7 Indikator 7: Medlem av friluftsråd

Alle kommunar i Møre og Romsdal er per i dag medlem i friluftsråd og fekk 10 poeng kvar. På landsbasis vil det vere større skilnadar.

Kjelde: Møre og Romsdal fylkeskommune/Sunnmøre friluftsråd og Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal/ Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Kommentar: Kostnad på medlemskap versus utbytte er ei vurdering politikarane i kommunane må gjere. Kommunane sitt utbytte av medlemskap er interessant, men vanskeleg å måle direkte.

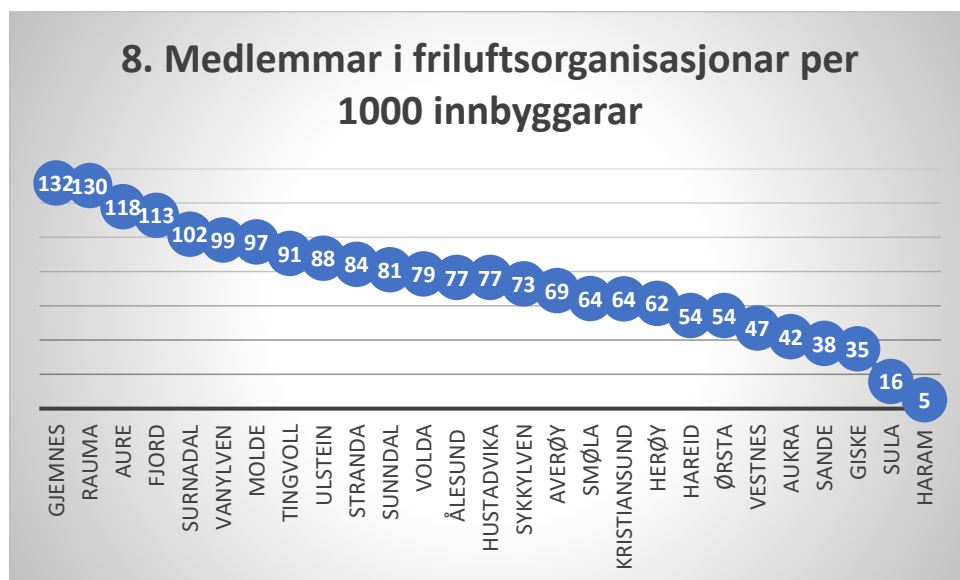
5.8 Indikator 8: Medlemstal friluftsansisasjonar

Aktivitet er målt ved medlemstal i aktuelle organisasjonar som stimulera til friluftsliv. Vi har nytta tal frå Telemarksforsking. I oversikta er medlemstal frå Norges Jeger og Fiskeforening (NJFF), Den Norske Turistforening (DNT), KFUM/KFUK speidar og 4H.

Gjemnes ligg øvst på lista med grunna ein uvanleg høg prosentdel som er medlem i NJFF. Heile 20 prosent av innbyggjarane er medlem i NJFF og/eller DNT. Totalt er 132 per 1000 innbyggjar i kommunen medlem i en friluftslivsorganisasjon. Rauma følger tett etter med 130 per 1000 innbyggjar.

Haram kommune ligg nedst med 5 medlem per 1000 innbyggjar, men har ikkje gyldige tal grunna ny kommune. Sula har 16 medlemar per 1000 innbyggjar.

For resten av kommunane er mellom 35 og 118 per 1000 innbyggjar medlem i ein friluftsansisasjon, så spriket på dette punktet er nokså stort. Her spelar både tilbud og interesse inn.

Kjelde: Telemarksforsking/Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Kommentar: Nokre innbyggjarar er medlem i fleire friluftsansisasjonar. Desse blir telt to gonger når vi nyttar prosent eller medlem per 1000 innbyggjar slik som her. Denne feilkjelda er vanskeleg å unngå.

Det er naturleg at ein liten øykommune som Giske ikkje har mange medlemmar i NJFF, då kommunen har lite areal for jakt/fiske.

NB! Dette punktet ønsker vi å erstatte med eit punkt med aktivitetstal eller medlemstal for alle lag og foreiningar som driv med friluftsliv. For å klare dette må det etablerast rapporteringsplikt, slik at aktuelle data kan hentast ut.

5.9 Indikator 9: Utlånsordningar friluftsutstyr

20 kommunar i Møre og Romsdal har minst ein gratis utlånsstad av friluftsutstyr, medan 6 kommunar manglar dette tilbodet.

Kommunane Molde, Ålesund, Sula og Volda har meir enn ein utlånsstad og får dermed 10 poeng på vår poengskala. Kommunane med ein gratis utlånsstad får 5 poeng kvar.

Fleire av kommunane som manglar utlånsstad, seier dette er noko dei arbeider med å få til.

Utlånsstadar friluftsutstyr, Møre og Romsdal 2024	
Kommune	Tal
Molde	3
Ålesund	3
Sula	3
Volda	2
Kristiansund	1
Vanylven	1
Herøy	1
Ulstein	1
Ørsta	1
Stranda	1
Sykkylven	1
Giske	1
Vestnes	1
Rauma	1
Aukra	1
Averøy	1
Sunndal	1
Surnadal	1
Fjord	1
Hustadvika	1
Haram	1
Sande	0
Hareid	0
Gjemnes	0
Tingvoll	0
Smøla	0
Aure	0
Sum	28

Kjelde: Kommunane, Bua og friluftsråd/ Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Kommentar: Utlån via skular kan bety mykje for at enkelte kan ta del i ei aktivitet. Dette er ikkje registrert i vår oversikt. Heller ikkje utlån til grupper frå friluftsråd eller anna.

5.10 Indikator 10: Turpostbrukarar

StikkUT! sommar 2023 hadde 40.341 aktive brukarar i Møre og Romsdal, altså 15 % av innbyggjarane. StikkUT! vinter 2023-24 hadde 17.746 aktive brukarar, altså av innbyggjarane i fylket.

Aukra er kommunen med flest aktive brukarar, der 21,9 % nytta seg av StikkUT! Sommar i 2023. Etter Aukra kjem Gjemnes, Tingvoll, Molde og Kristiansund.

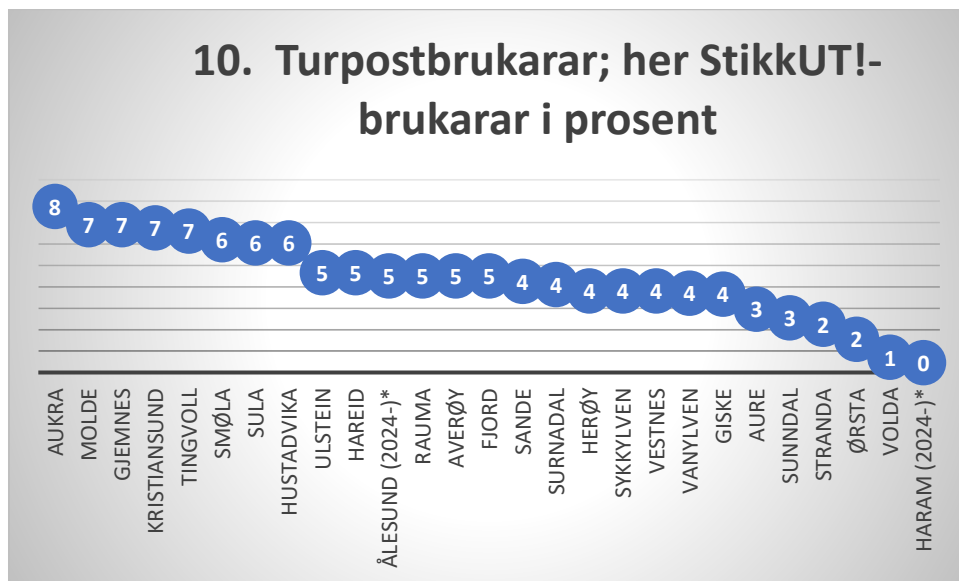
Aukra kommune har òg flest aktive brukarar av StikkUT! vinter, der 5,5 % av innbyggjarane var aktive. Molde og Gjemnes følger som nummer 2 og 3.

I totalsummen er sommarturar er 0,7 og vinterturar veka 0,3. Aukra har høgast poengsum samanlagt. Molde, Gjemnes, Kristiansund og Tingvoll følgjer på delt andreplass.

Ørsta og Volda ligg nedst på lista med færrest aktive brukarar per innbyggjarar.

Turpost-brukarar i prosent av innbyggjarar					
Kommune	Poeng	Stikk UT! sommar	Delpoeng sommar	StikkUT! vinter	Delpoeng vinter
Aukra	8	21,9	10	5,5	5
Molde	7	18,1	9	4,5	4
Gjemnes	7	19,6	9	4,5	4
Kristiansund	7	18,1	9	3,8	3
Tingvoll	7	19,1	9	2,9	2
Smøla	6	17,2	8	4,4	4
Sula	6	16,9	8	3,4	3
Hustadvika	6	16,1	8	3,2	3
Ulstein	5	12,3	6	3,2	3
Hareid	5	13,6	6	3,4	3
Ålesund (2024-)*	5	13,4	6	3,0	2
Rauma	5	12,6	6	2,4	2
Averøy	5	12,1	6	2,4	2
Fjord	5	12,3	6	2,5	2
Sande	4	11,0	5	5,9	5
Surnadal	4	11,1	5	5,0	4
Herøy	4	11,1	5	2,7	2
Sykkylven	4	11,6	5	2,0	2
Vestnes	4	10,2	5	2,1	2
Vanylven	4	9,7	4	6,7	6
Giske	4	10,2	5	1,9	1
Aure	3	9,5	4	1,5	1
Sunddal	3	7,7	3	3,7	3
Stranda	2	7,0	3	1,0	1
Ørsta	2	4,1	2	1,7	1
Volda	1	2,8	1	0,8	0
Haram (2024-)*	0	0,0	0	3,8	3

*Haram ikkje målt på sommar 2024 pga. ny kommune frå 1.1.2024

Kjelde: StikkUT! (Friluftsrådet Nordmøre og Romsdal og Sunnmøre friluftsråd) Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Kommentar: StikkUT! har ulik status i ulike kommunar og er minst «innarbeidd» i dei kommunane som kom sist med i StikkUT!-organiseringa. I mange typiske fjellkommunar, til dømes Rauma, Ørsta og Volda, kan det sjå ut til at folk går meir på andre turar enn dei typiske StikkUT!-turane. Dette har vi ikkje målingar for.

6. Erfaringar frå arbeidet med Friluftsbarmeteret

Arbeidet med Friluftsbarmeteret har vist at vi har mykje god statistikk tilgjengeleg. Likevel ser vi at det manglar mykje informasjon spesifikt knytt til friluftsliv på kommunenivå. Statistikk for friluftsliv er ofte fletta inn under idrett eller kultur, eller manglar fullstendig.

Organisert aktivitet

Den største kunnskapsmangelen finn vi når det gjeld aktivitet. Mellom anna finst det ikkje oversikt over lag og foreningar sortert for kor mange som driv med friluftslivsretta aktivitetar og kor ofte dei gjer det. Vi ser at frivillige lag- og organisasjonar som driv med friluftslivsaktivitetar ofte ikkje har system for eller kapasitet til å måle aktiviteten dei gjer. Viss rapportering av medlemstal og/eller aktivitet var eit krav i søknadar om midlar, kunne dette vore eit middel for å få tal på aktivitet, som i andre rekke ville kunne generere meir pengar til friluftslivsretta tiltak. Vonleg vil desse tala kome på plass innan kort tid.

Ikkje-organisert aktivitet

Det er vanskeleg å måle i kva grad folk utanfor lag og foreningar driv friluftsliv, då det ikkje finst noko felles registreringsplassform for kven og kor mange som går på tur eller gjer andre friluftslivsaktivitetar.

Informasjon på kommunenivå

SSB har periodiske levekårsundersøkingar som gir mykje god informasjon, men denne informasjonen er sortert fylkesvis og kan ikkje registrerast på kommunenivå. Liknande informasjon fordelt på kommunar ville vore svært nyttig.

Anna informasjon vi manglar er informasjon om friluftsliv i kvar enkelt kommune si samfunnsplan. Å gå rett inn i planverket for kvar kommune blir eit tidkrevjande og omfattande arbeid.

Totalt sett ser vi at friluftsliv kunne vore innlemma i Kostra eller andre rapporteringspunkt for å gje oss betre tal og meir informasjon. Å overføre deler av friluftslivet frå privat sfære til det offentlege kan på sikt vere viktig for å betre folkehelse, famne eldrebølgga, sørge for betre inkludering samt famne barn og ungdom. På sikt kan det bli viktige moment i samfunnsbygging.

7. Vedlegg Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Prosjekt Friluftsbarmeter Møre og Romsdal har nytta ei rekke kjelder til inspirasjon bak arbeidet og det endelige resultatet. I denne delen følgjer relevante referansar til nettsider, forskingsmaterieill og meir.

7.1 Nyttig materiale i arbeidet bak Friluftsbarmeteret

Linkar til bakgrunnsmateriale og inspirasjonsmateriale for Friluftsbarmeter Møre og Romsdal.

[Fylkesstatistikk 2023 - Møre og Romsdal \(mrfylke.no\)](http://mrfylke.no)

[Fylkesstatistikk 2023 - 12. Areal \(mrfylke.no\)](http://mrfylke.no)

[Arealrekneskap i Møre og Romsdal \(arcgis.com\)](http://arcgis.com)

[Statistisk sentralbyrå \(ssb.no\)](http://ssb.no)

[Naturbase kart \(miljodirektoratet.no\)](http://miljodirektoratet.no)

[Hjem | GisLink \(kartportal.no\)](http://kartportal.no)

<https://www.kartverket.no/til-lands/fakta-om-norge/storleiken-pa-landet>

[Naturkampen 2023 \(sabima.no\)](http://sabima.no)

[FNs bærekraftsmål](#)

[Sveriges friluftskommun \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

<https://experience.arcgis.com/experience/863f00820ecf4a289043ee0259629508/>

<https://arv.geotales.io/>

[Undersøkelse av frivilligheten i Møre og Romsdal | Telemarksforsking](#)

[Norsk idrettsindeks](#)

[Norsk kulturindeks](#)

Levekårsundersøkinga 2021³; [Sjekk hvordan nærmiljøet er i din kommune \(ssb.no\)](#)

[Idrett og friluftsliv, levekårsundersøkelsen](#)

[Frivillighet, politisk deltakelse og tillit, levekårsundersøkelsen – SSB](#)

³ Levekårsundersøkinga har friluftsspørsmål kvart tredje år. Parallelt vert det utført ei undersøking direkte retta barn, der ein stor del av spørsmåla går på aktivitet ute.

Vi har tal frå levekårsundersøkinga i 2021 og truleg blir tal frå 2024 publisert i november/desember. Svara kan ikkje sorterast på kommune, men på fylkesnivå. Undersøkinga kan dermed ikkje brukast direkte i Friluftsbarmeteret, men kan vere nyttige når ein ser på heilskapen eller samanlikning av fylka.

[Hvordan varierer nærmiljøet blant ulike befolkningsgrupper? – SSB](#)

[Rekreasjonsareal og nærturterreng – SSB](#)

[Derfor er friluftsliv godt for helsa - Norsk Friluftsliv](#)

[Å komme seg ut gjør deg friskere - Norsk Friluftsliv](#)

[Friluftsliv og innvandrere. En undersøkelse av holdninger og erfaringer blant innvandrerfamilier i Oslo - FHI](#)

[Friluftsliv og helse til glede for de fleste | Tidsskriftet Michael \(michaeljournal.no\)](#)

[Ny kunnskap om friluftslivsbruk av Oslofjorden og strandsonen - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

[Trangt og lite tilgjengelig i Oslofjorden - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](#)

7.2 Referansar til verdien av friluftsliv

Referanse kjelder til vitenskaplege artiklar som seier noko om betydninga friluftsliv har for folkehelse.

Bjørlykhaug, K.I., Johannessen, A. (2024) *What consequences does nature loss have on mental health, social life and relationship work?/Hvilke konsekvenser har naturtap for psykisk helse, sosialt liv og relasjonsarbeid? Hvilke konsekvenser har naturtap for psykisk helse, sosialt liv og relasjonsarbeid?: En utforskende studie om naturtap, økosorg og re-orientering i psykisk helsearbeid: Tidsskrift for psykisk helsearbeid: Vol 21, No 2 (idunn.no)*

Høyem, J., Westersjø (2012) *Friluftsliv og folkehelse*

https://www.researchgate.net/publication/303684513_Friluftsliv_og_folkehelse

Grau-Ruiz, R., Løvoll, H.S. & Dyrdal, G.M. (2024). *Norwegian outdoor happiness: Residential outdoor spaces and active leisure time contributions to subjective well-being at the national population level at the start of and during the COVID-19 pandemic*. *J Happiness Stud*, 25, 9.

<https://doi.org/10.1007/s10902-024-00732-z>

Hartig, T., van den Berg, A. E., Hagerhall, C. M., Tomalak, M., Bauer, N., Hansmann, R., et al. (2011). *Health benefits of nature experience: psychological, social and cultural processes in Forests, Trees and Human Health*, eds K. Nilsson, M. Sangster, C. Gallis, T. Hartig, S. de Vries, K. Seeland, and J. Schipperijn (Dordrecht: Springer), 127–168. doi: 10.1007/978-90-481-9806-1_5 [CrossRef Full Text](#) | [Google Scholar](#)

Hartig, T., Mitchell, R., de Vries, S., Frumkin, H. (2014). *Nature and health*. *Annu. Rev. Public Health* 35, 207–228. doi: 10.1146/annurev-publhealth-032013-182443 [PubMed Abstract](#) | [CrossRef Full Text](#) | [Google Scholar](#)

Twohig-Bennett, C., Jones, A. (2018). *The health benefits of the great outdoors: a systematic review and meta-analysis of greenspace exposure and health outcomes*. *Environ. Res.* 166, 628–637. doi: 10.1016/j.envres.2018.06.030 [PubMed Abstract](#) | [CrossRef Full Text](#) | [Google Scholar](#)

Richardson, M., Passmore, H. A., Lumber, R., Thomas, R., & Hunt, A. (2021). *Moments, not minutes: The nature-wellbeing relationship*. *International Journal of Wellbeing*, 11(1), 8-33. <https://doi.org/10.5502/ijw.v11i1.1267>

Hagerup, R. K. *Det blir litt mindre håpløst når du kan gjøre litt. En kvalitativ undersøkelse blant strandryddere på Nordvestlandet; [master_HagerupRK.pdf \(hivolda.no\)](#)*

Fasting, M. R., Høyem, J, Nersen, C. F, Johansen, B. T. [Naturen gir livsmestring - fvn.no](#)

7.3 Fagleg støtte til Friluftsbarmeter

Personar som har gjeve innspel og fagleg inspirasjon under arbeidet med Friluftsbarmeter Møre og Romsdal:

Paul Magne Eidhammer, rådgjevarar i stab for strategi og styring ved Møre og Romsdal fylkeskommune

Even Tranmæl, rådgjevarar i stab for strategi og styring ved Møre og Romsdal fylkeskommune

Petter Jensen, rådgjevar friluftsliv i seksjon for folkehelse, idrett og friluftsliv Møre og Romsdal fylkeskommune

Heidi-Iren Wedlog Olsen, kommunalsjef kultur Møre og Romsdal fylkeskommune

Kjetil Håve, Møre og Romsdal Idrettskrins

Jørn Kristian Undelstvedt, Statistisk Sentralbyrå

Madeleine Oppøien, Statistisk Sentralbyrå

Erik Engeli, Statistisk Sentralbyrå

Morten Letnes, Statistisk Sentralbyrå

Ingrid Wigestrands, Norsk Friluftsliv

Regine Aklestad Solberg, berekraftskoordinator Møre og Romsdal

Ole Helge Haugen, tidlegare plansjef i Møre og Romsdal fylkeskommune

Bård Kleppe, Telemarksforsking

Anita Sundnes, leiar for plan- og bygningsavdelinga i Ulstein kommune

Jannicke Høyem, førstelektor i friluftsliv ved Norges Idrettshøgskole (diskusjonar og tips til relevante vitenskaplege artiklar)

Raul Grau-Ruiz, studiar retta mot friluftsliv og fysisk aktivitet si betydning for livskvalitet (rapport)

Knut Ivar Bjørlykhaug, studiar retta mot natur og psykisk helse (rapport)

Kirsti Pedersen Gurholt, NIH – Norges Idrettshøgskole (informasjon frå foredrag)

Björg Langset Flotve, TOI – transportøkonomisk institutt (informasjon frå foredrag)

7.4 Friluftslivets berekraftsplakat

Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes landsforbund ønsker å bidra aktivt til å oppfylle FN sine berekraftsmål. Friluftslivets Berekraftsplakat ble utforma med vekt på friluftsliv knytt opp mot FN sine berekraftsmål.

[Sjå Friluftslivets bærekraftsplakat - Norsk Friluftsliv](#)

FRILUFTSLIVETS BÆREKRAFTSPLOKAT

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Friluftslivet ønsker å bidra aktivt til å oppfylle disse målene.

Vi vil:

3

MÅL 3
 GOD HELSE OG
 LIVSKVALITET

- Bidra til god fysisk og psykisk helse gjennom å jobbe for et friluftsliv for alle, som består av både organisert og egenerorganisert aktivitet
- Sikre at alle barn og unge lærer grunnleggende friluftslivserfaringer
- Tilrettelegge friluftslivsområder for sosialt fellesskap
- Arbeide for gode rammevilkår for frivilligheten, og gjøre det enkelt og attraktivt å være frivillig

10

MÅL 10
 MINDRE
 ULIKHET

- Sikre allemannsretten som et gratis fellesgode
- Stryke inkluderings- og mangfoldsarbeidet, og legge til rette for at alle skal kunne delta i friluftslivet
- Støtte, etablere og bidra til drift av utleasetruer for utstyr til fritidsaktiviteter

13

MÅL 13
 STOPPE
 KLIMAENDRINGENE

- Redusere friluftslivets klimaavtrykk ved å arbeide for mer klimavennlig transport i ferie og fritid, og fremme kortreiste hverdagsopplevelser i nærmiljøet

4

MÅL 4
 GOD UTDANNING

- Heve skolens kompetanse på bruk av naturen som læringsarena, og jobbe for at dette prioriteres i skolens planverk og i lærerutdanningen
- Skape økt forståelse for at naturen er forutsetningen for menneskets eksistens og livskvalitet

11

MÅL 11
 BÆREKRAFTIG BYER
 OG LOKALSAMPUNN

- Sikre natur- og friluftslivsområder med åpne og inkluderende møte- og aktivitetsplasser, nær der folk bor
- Arbeide for at det skal etableres flere gang- og sykkelveier, stier og turveier
- Øke anerkjennelsen av frivillighets egenverdi og betydning for å skape samfunn preget av tillit, trygghet og tilhørighet

14

MÅL 14
 LIVET I HAVET | LIVET PÅ LAND

- Informere om, og inspirere til, sporløs ferdsel i naturen
- Fremme naturvennlig tilrettelegging og kanalisering av ferdsel og annen friluftslivsaktivitet der det er behov av hensyn til sårbare natur
- Verne om viktige friluftslivsområder, spesielt områder nær der folk bor, strandsonen, bymarker og større sammenhengende skog- og fjellområder
- Stimulere til og koordinere rydding av avfall langs kysten og i naturen ellers

9

MÅL 9
 INDUSTRI,
 INNOVASJON OG
 INFRASTRUKTUR

- Støtte opp om forskning og andre tiltak som bidrar til et mer bærekraftig friluftsliv

12

MÅL 12
 ANSVARLIG FORBRUK
 OG PRODUKSJON

- Inspirere til friluftsliv som handler om opplevelser og ikke utstyr
- Vektlegge nærfriluftsliv og opplevelser som ikke krever mye utstyr eller store anlegg
- Redusere forbruket av friluftstutyr og -klær ved å fremme krav til kvalitet og stimulere til deling og gjennbruk

17

MÅL 17
 SAMARBEID FOR
 Å NÅ MÅLENE

- Videreføre et bredt samarbeid for et mer bærekraftig friluftsliv, både mellom friluftslivsorganisasjonene og med myndighetene
- Formidle våre bærekraftserfaringer i internasjonalt samarbeid, og hente kompetanse og inspirasjon fra andre land
- Inspirere alle som bedriver friluftsliv til å engasjere seg for å oppfylle FN sine bærekraftsmål

Friluftslivets bærekraftsplakat er utarbeidet av Norsk Friluftsliv og Friluftsrådernes landsforbund

FNF – eit samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjonar i Møre og Romsdal
www.fnf-nett.no/moreogromsdal

7.5 Logo for Friluftsbarmeter Møre og Romsdal

Logo utarbeida av Annadesign.

